

NATURENS RIGE

Stadil Fjordlandskab

Område 2

Område 2

Stadil Fjordlandskab

Område 2

Landskabets kendetegn

Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord samt de omgivende lavbundsområder udgør tilsammen Stadil Fjordlandskab, som ligger i det nordvestlige hjørne af kommunen.

Landskabsområdet er kendetegnet af et fladt terræn med en meget åben karakter (Billede 1).

Landskabet fremstår i høj grad uden bevoksning og med sparsom bebyggelse. Lavbundsområderne omfatter især afgræssede enge og naturprægede arealer (Billede 3).

Dræningskanaler går på kryds og tværs af landskabet. Den kulturhistoriske fortælling om afvanding og naturgenopretning opleves derfor tydeligt i landskabet i dag. Flere aktive pumpehuse er beliggende ved de større kanaler.

Vidtrækkende udsigter over vand- og lavbundsarealerne præger særligt landskabsområdet (Billede 1). Klitter rejser sig mod vest og rammer landskabet ind, hvilket skaber særlige oplevelsesværdier. Mod nord hæver Vedersø sig svagt i terrænet. Holmsland landbrugslandskab afgrænser fjordlandskabet mod syd.

Landskabet rummer få tekniske anlæg, men er generelt visuelt påvirket af tekniske anlæg i de omgivende landskaber (Billede 1 og Billede 2).

Beliggenhed og afgrænsning

Landskabsområdet ligger i den nordvestlige del af kommunen. Det omfatter et fladt område, der strækker sig langs Vestkysten bag ved *Klitlandskabet* og rundt om fjorden. Landskabsområdet er en del af Stadil og Vest Stadil Fjorde.

Mod syd afgrænses landskabsområdet af *Stadil Landbrugslandskab* og følger Vonå til Ringkøbing Fjord. Mod øst følger afgrænsningen ligeledes det tilstødende landbrugsprægede landskab *Stadil Landbrugslandskab*. Den nordøstlige afgrænsning følger til dels Madum Å og lavbundsfladen. Den vestlige afgrænsning er bestemt af overgangen til *Klitlandskabet*.

Generelt er grænsen bestemt af det højereliggende terræn omkring lavbundsområderne, samt de landbrugsprægede landskaber.

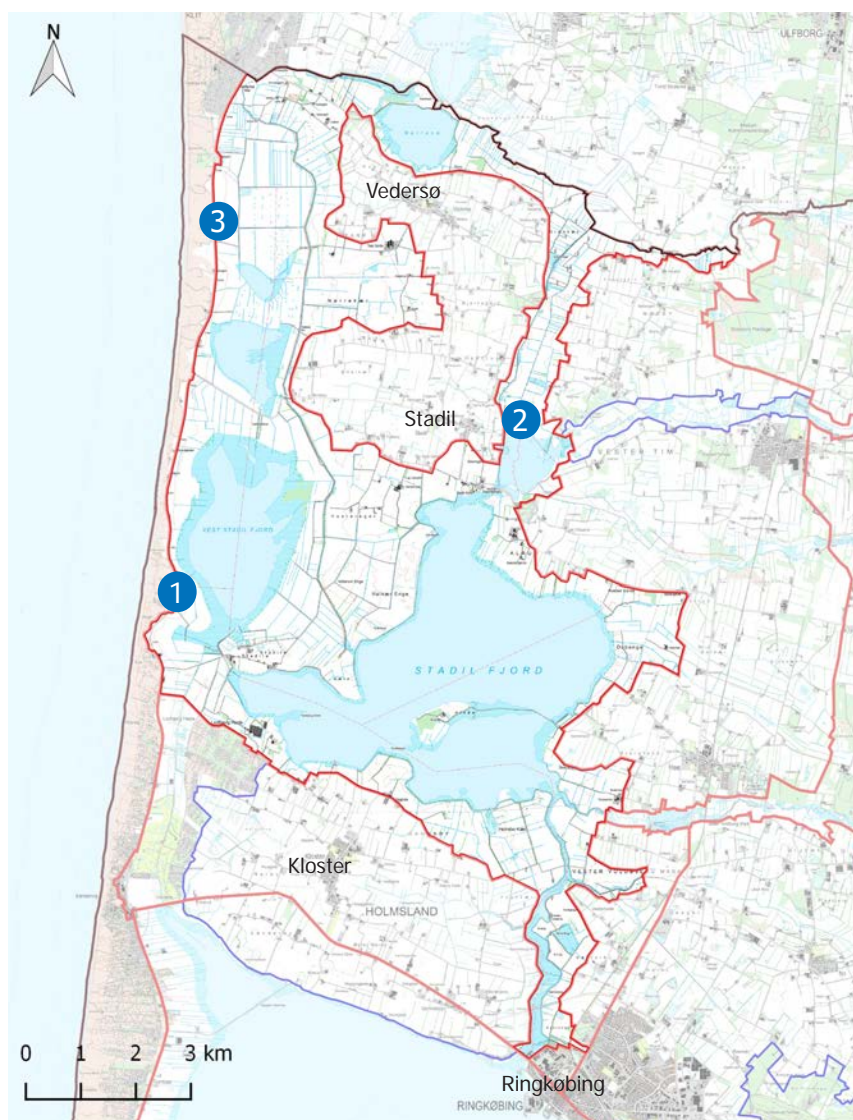
Udsigt over Vest Stadil Fjord og tilknyttede lavbundsarealer mod Ringkøbing set fra klitterne (billede 1).

Udsigt nær Spangvig Bro syd (billede 2).

Udsigt nær Odbjerg (billede 3).

Signaturforklaring

- Karakterområde
- Delområde
- Kommunegrænse
- 1 Billedereferencer

Anbefalinger

Input til håndtering af landskabshensyn og landskabskarakter

Udsigt over fjordlandskabet fra Spangvig Bro mod syd. Stadil Kirke er synlig i landskabsbilledet.

Landskabskarakteren

Det er væsentligt, at både de geologiske og kulturbetingede karaktertræk i fjordlandskabet fortsat tydeligt kan aflæses i landskabet og derfor bør understøttes. Særligt er det de store åbne flader med afgræssede enge uden bevoksning, som tydeliggør oplevelsen af det flade terræn. Den kulturhistoriske fortælling med afvanding af de våde lavbundsområder bør fortsat kunne aflæses i landskabet.

Det er væsentligt, at fjorden og lavbundsområder fortsat kan aflæses.

Det er ligeledes væsentligt, at de *særlige udsigter* friholdes for ændringer/tiltag, der kan begrænse udsigterne og *oplevelsesværdierne* (se s. 77) både i dette landskabsområde og de tilgrænsende landskabsområder.

Skovrejsning

Fjordlandskabet bør friholdes for skovrejsning. *Oplevelsesværdierne* knytter sig blandt andet til den åbne karakter og vide udsigter på tværs af fjordlandskabet, som kan blive sløret eller begrænset af skovrejsning eller anden høj bevoksning. De geologiske og kulturbetingede karaktertræk kan ligeledes blive påvirket af skovrejsning. Skovrejsning i overgangen mellem fjordlandskabet og landbrugslandskabet bør begrænses.

Landbrugsbyggeri/stort byggeri i det åbne land

Der bør ikke opføres stort eller markant landbrugsbyggeri i området, da det ikke vurderes foreneligt med landskabsområdets karakter og de visuelle sammenhænge. Byggeri af denne karakter bør søges placeret uden for fjordlandskabet.

Ved etablering af nødvendigt landbrugsbyggeri bør der lægges vægt på landskabelig tilpasning, så byggeriet vil præge landskabsoplevelsen og udsigterne mindst muligt. Den samlede bygningsmasse bør fremstå ensartet og harmonisk i landskabet. Det nødvendige landbrugsbyggeri bør ligeledes ikke påvirke landskabsoplevelsen af de tilstødende *oplevelsesrige* landskabsområder som *Klitlandskabet*.

Landskabet er præget af store lavbundsarealer med afgræssede enge, som flere steder er afgrænsede af svagt hævede bakkeøer.

Ved etablering af landbrugsbyggeri i de omgivende landskabsområder er det også nødvendigt at tage hensyn til den visuelle påvirkning af *Stadil Fjordlandskab*. Der bør lægges vægt på den landskabelige tilpasning, og at byggeriet fremstår ensartet og harmonisk også i de omgivende landskabsområder.

Byrand

I fjordlandskabet findes der ingen byer eller landsbyer, men flere landsbyer ligger i synlig nærhed til fjordlandskabets afgrænsning. Det er derfor væsentligt, at udvikling eller omdannelse i disse byer tilpasses landskabet, herunder fjordlandskabet, så byens møde med landskabet er harmonisk.

Ny eller ombygget bebyggelse både i dette landskabsområde og i de tilstødende landsbyer bør ikke fremstå markant set fra *Stadil Fjordlandskab* og bør i karakter og skala være tilpasset den omgivende bebyggelse.

Byranden i de tilstødende landsbyer bør i bygningsmassen have en harmonisk karakter. Beplantning kan i mindre grad anvendes som tilpasning, men det er ikke karakteristisk for landskabet, at bebyggelsen er skjult af bevoksning.

Tekniske anlæg

Området bør friholdes for tekniske anlæg. Der bør være opmærksomhed på, at nye anlæg i de omgivende landskaber, der er synlige fra fjordlandskabet, kan medføre en betydelig kumulativ effekt, der påvirker fjordlandskabet negativt.

Analyse

Geologiske karaktertræk

Lavbundsområderne udgøres af marsk og et større inddæmmede areal. Her nær Odbjerg ses et inddæmmede lavbundsområde.

Bærende karaktertræk:

Landskabsområdet er kendetegnet af en stor lavbundsflade samt fjordene Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord. Lavbundsfladerne omfatter både marsk og inddæmmede areal.

Ådale mod nord og syd indikerer, at fjordene tidligere har været forbundet med Nissum Fjord mod nord og Ringkøbing Fjord mod syd.

Geologisk dannelse og terræn

De geologiske karaktertræk omfatter lavbundsområder samt fjorde.

Fjordlandskabet er en del af en række fortællinger, der rækker tilbage til næstsidste istid (Saale) og de efterfølgende geologiske perioder. Næstsidste istid har skabt de små hævede bakkeøer, der til dels afgrænser fjordlandskabet, mens det er den sidste istid (Weichsel) og perioden under Stenalderen, der især har

været medvirkende til at skabe det fjordlandskab der ses i dag.

Under Weichsel istid var denne del af Danmark ikke dækket af is. Da isen i slutningen af istiden smeltede, medførte de store smeltevandmasser en direkte havstigning, der kulminerede i Stenalderen. Inden stenalderhavets strømninger var fjordlandskabet åbent mod vest med åbne kystbugter. Stenalderhavets strømninger langs kysten medførte sedimenttransport og dannelse af strandvolde, der afgrænsede fjordene. Klitter på strandvoldene ses tydeligt i landskabet som en afgrænsning af fjordene mod vest.

Havstigningen medførte, at dele af området var oversvømmet af havvand, der fra nord trængte ind fra Nissum Fjord og fra syd fra Ringkøbing Fjord. Fjordlandskabet opleves i dag "pandekagefladt" i relation til

det let hævede terræn på bakkeøerne, der ligger rundt om i området (se billede på denne side og øverst s. 66).

Fjordene bag klitterne, har efter afgrænsningen fra Vesterhavet, været forbundne - Nissum Fjord, Stadil Fjord og Ringkøbing Fjord. Forbindelserne mellem fjordene har været åbne forbindelser, som enten har været vandfyldte eller i lavtliggende engarealer (se billede på denne side).

I nyere tid har især de skiftende tiders afvandings- og genopretningsprojekter ændret på landskabet og har i dag lukket de åbne forbindelser mellem fjordene. Det omgivende landbrugslandskab har eksempelvis også sløret den sydøstlige forbindelse mellem Stadil Fjord og Ringkøbing Fjord. Her er det Vonå og de tilstødende lavbundsområder, der engang har været en større å og engareal. Afvandingen ses også i

Afgrænsningen af fjordene er sket efter dannelsen af klitterne, som ses her. Vest Stadil Fjord ses her og var tidligere en åben havbugt.

dag ved Søndervig, som førhen var en større åben vandforbindelse mellem Vest Stadil Fjord og Ringkøbing Fjord. I dag er forbindelsen sløret af sommerhusområder og rekreative anlæg i det tilstødende landskabsområde *Holmsland Landbrugslandskab*.

Jordart

Jordarten afspejler den komplekse geologiske dannelse. Det lavtliggende terræn er domineret af saltvandssand, og området langs Madum Å er præget af en kombination af ferskvandstørv og vekslende tynde ferskvandslag. Marskdannelser dominerer vest for den lille bakkeø ved Vedersø i form af ferskvandssand og vekslende tynde saltvandslag.

Hydrologiske forhold

Fjordlandskabet er domineret af store vandflader. Dele af fjordlandskabet er dog drænet og opdyrket, så de hydrologiske forhold består også af mange små,

åbne drækanaler.

Kyst

Stadil Fjord er oprindeligt en havbugt, der siden blev afsnøret. Fjordene Nissum, Stadil, Vest Stadil og Ringkøbing var forbundne som følge af havstigningen fra Stenalderhavet. I dag er Stadil Fjord stadig forbundet med Vest Stadil Fjord og afgrænset mod Vesterhavet af de store klitter (se billede på denne side). I fjordene er vandstanden lav og bølgepåvirkningen generelt lille. Dette har resulteret i flade fjordkyster og en meget bugtet kystlinje i fjordene.

På grund af det flade terræn omkring fjorden opleves fjorden kun tæt på fjordkysten. Enkelte steder fra det svagt hævede terræn omkring fjorden og i landbrugslandskabet er der udsigter til fjorden. Det er dog ikke karakteristisk for området.

De store lavbundsflader og

fjordene er afgrænset uden kystforland, og det er muligt at se til de modsatte sider ved fjordene, som visse steder er præget af strandeng.

Kulturbetingede karaktertræk

Ved Odbjerg er der udsigt over Vest Stadil Fjord og afgræssede lavbundsområder. Den mindre bakkeø omkring Vedersø hæver sig svagt i horisonten.

Bærende karaktertræk:

Landskabsområdets karakter er defineret af store enge, der omgiver fjorde og åer. Området er sparsomt bevokset og fri for bebyggelse. Fjordlandskabet indeholder få tekniske anlæg.

Disse landskabstræk har oprindelse i tidligere tiders afvanding og inddæmning af fjordlandskabet samt nyere tids genopretning af vådområder.

Landskabskarakterens oprindelse

De kulturbetingede landskabstræk i *Stadil Fjordlandskab* udspringer dels af tidligere tiders omfattende arbejde med at afvande og opdyrke landskabet og dels af nyere tids arbejde med at genoprette fjordlandskabet som vådområde.

Afvandingen har resulteret i mere eller mindre lukkede forbindelser mellem Ringkøbing Fjord, Stadil og Vest Stadil Fjorde,

mens den senere naturgenopretning ved Vest Stadil Fjord har genskabt flere vådområder (se kort på højre side).

Dræningskanaler er stadig tydelige i dag, og de løber igennem vådområderne på tværs af landskabet med flere aktive pumpehuse. Pumpehusene ses blandt andet ved Spangvig Bro og regulerer vandstanden i fjordene (se billede s. 77).

Dyrkningsmønster

Dyrkningsmønsteret er domineret af afgræssede enge (se billede øverst og nederst på denne side).

Der er kun få dyrkede marker i fjordlandskabet, og de ligger i tilknytning til landbrugslandskaberne i det omkringliggende hævede terræn som *Holmsland Bakkeø*.

Lavbundsområderne er generelt afgræssede og sparsomt bevoksede. Fra Alrum Bro ses vindmøllerne ved Tim, som ligger i det tilstødende landskabsområde, Stadil Landbrugslandskab.

Den sparsomme bebyggelse i landskabsområdet ligger overvejende lavt i landskabet og i overgangen mellem de flade lavbundsområder og svagt hævede små bakkeøer som her øst for Vedersø Klit

Bevoksningsstruktur

Bevoksning er næsten fraværende i fjordlandskabet. Uden bevoksning er landskabsområdet defineret som en stor, vidt åben flade, der er karaktergivende for oplevelsen.

Ved Madum Å og Vonå er landskabet dog præget af små og lave bevoksninger, der lokalt slører landskabsområdets ellers åbne karakter.

En højspændingsledning forløber på tværs af den nordøstlige del af området. Enkelte vindmøller fra to grupper vindmøller står i dette landskabsområde: den ene vindmøllegruppe ved Vedersø Kær og den anden vindmøllegruppe ved Rindum Enge og Vognkær. Dertil ses enkelte husstandsvindmøller spredt i landskabet.

Bebyggelsesstruktur

Størstedelen af landskabet er fri for bebyggelse.

Overgangen mellem de store lavbundsområder og de svagt hævede bakkeøer er markeret af få gårde (se billede øverst på denne side). Dette ses blandt andet ved Alrum og nord for Holmsland.

Tekniske anlæg

Området indeholder kun få tekniske anlæg.

Vest Stadil Fjord har tidligere haft direkte forbindelse til både Ringkøbing og Stadil fjorde. Fjordlandskabet har i lang tid været under forandring gennem afvanding og inddæmning. Kortene viser fjordene fra henholdsvis 1803, 1872 og 2001.

Rumlige og visuelle karaktertræk

Udsigt mod Klitlandskabet over lavbundsarealerne ved Stadilø. Klitlandskabet skaber en afgrænsning mod vest.

Bærende karaktertræk:

Fjordlandskabet har et enkelt udtryk på grund af enge og vandflader, en åben karakter og en overvejende stor skala.

Centralt for landskabsområdets rumlige og visuelle karakter er de vidtrækkende udsigter på tværs af landskabet. Den visuelle påvirkning fra tekniske anlæg er moderat.

Skala og kompleksitet

Landskabet opleves med en overvejende stor skala og et enkelt udtryk. Dette ses i de store flader af vand, eng og mark.

Landskabsområdet består i høj grad af fjordene, der skaber store åbne flader. De tilstødende lavbundsområder forlænger de store åbne flader, og tilsammen skaber de en stor skala med en enkel kompleksitet.

Områderne omkring Vonå, Madum Å og de tilstødende

lavbundsflader, som ligger mellem fjordene, har områderne mindre skala. Dette skyldes til dels, at bredden af de tilstødende lavbundsflader er lille og tilstødes af landbrugslandskaber, som hæver sig svagt. Til dels skyldes det også, at lavbundsområderne i mindre grad er præget af krat, som ellers ikke er en del af de store lavbundsflader. Landskabsområdet i disse områder fremstår dog stadig med et enkelt udtryk (se billede s. 72).

Rumlig afgrænsning

Landskabet har en meget åben karakter på grund af det flade terræn, fraværet af høj bevoksning og den meget sparsomme bebyggelse.

Klitlandskabet skaber en afgrænsning af landskabsområdet mod vest, mens *Holmsland Bakkeø* skaber en rumlig afgrænsning i det øvrige fjordlandskab (se billede øverst på denne side). Den

Landskabsområdet har få dyrkede marker, men her ses der dyrkede marker ved Vollerum Enge nord for Stadilø, som fremstår uden bevoksning, hvilket stadig skaber store åbne rum.

Generelt er tekniske anlæg som vindmøller en del af landskabsbilledet, som har en visuel påvirkning af landskabet. De ligger overvejende i de omgivende landskaber, men ses også nær Vonå i den sydlige del af landskabsområdet

mindre terrænstigning til landbrugslandskabet, som mindre bakkeøer har, er forstærket af bakkeøernes mere bevoksningsprægede landskab. Den rumlige afgrænsning medvirker derfor til at skabe et fokus på den åbne karakter og oplevelsen af landskabet på fjorden og lavbundsområderne.

Udsigter

Hele landskabet er præget af vidtrækkende udsigter på tværs af landskabet, der er en central oplevelse i landskabsområdets karakter. De særlige udsigter knytter sig til vådområderne, de store vandflader og enge.

De tilstødende landskabsområder danner baggrund i udsigterne og er derfor centrale for landskabsoplevelsen og udsigterne på tværs af fjordlandskabet (se billede øverst på venstre side).

Mod vest indgår klitterne især

i udsigterne, der hæver sig fra fladen og danner baggrund i udsigterne i denne del af fjordlandskabet.

Særligt ved Hjelmbakker er der udsigter, som rækker langt både mod nord og syd (se billede s. 77 og nederst på venstre side).

Visuel påvirkning

De vidtrækkende udsigter og den åbne karakter gør, at vindmøller kan ses rundt om i de omgivende landskabsområder. Disse står i grupper eller adskilt og varierer i afstand, hvor end man står i fjordlandskabet.

Eksempelvis kan flere grupper af vindmøller ses fra Vest Stadil Fjord både nord, øst og syd. Mod syd kan vindmøllerne ved Hvide Sande Nordhavn ses, og vindmøllegrupper kan ses i kortere afstand ved Ringdum Enge og Vognkær. Vindmøllerne ved Nørhede til Hjortmose ligger i en større afstand, men

skaber stadig en visuel påvirkning i dette landskabsområde (se billede øverst på denne side). Vindmøller opleves derfor i udsigterne. Den visuelle påvirkning fra tekniske anlæg er moderat.

Nær Vedersø Klit er forskellen mellem klitterne og lavbundsområderne tydelige, hvilket skaber en ramme for fjordlandskabet.

Vurdering

Landskabskarakterens styrke

Vurderingsparametre

- Tilstedeværelse og tydelighed af bærende karaktertræk.
- Tydelighed af den kulturbetingede oprindelse.
- Samspil mellem de geologiske og kulturbetingede karaktertræk.

Særligt Karakteristisk

K02-1: Den centrale og nordvestlige del

De bærende karaktertræk er særligt tydelige i størstedelen af fjordlandskabet. Karaktertrækkene i og omkring Vest Stadil og Stadil Fjorde er tydelige, da de store lavbundsflader med fladt terræn med enge og sparsom bevoksning fortsat fremhæver de geologiske karaktertræk (se billede på højre side). Disse karaktertræk er suppleret med klitlandskabet mod vest og de små bakkeøer med landbrugslandskab. Afvandingen og afgræsningen som kulturbetinget karaktertræk ses også stadig i blandt andet drækanaler.

Landskabskarakterens kulturbetingede oprindelse kan aflæses i afvandingen og også genopretningen af vådområder. Engene samt de åbne drækanaler er intakte strukturer i forhold til landskabskarakterens oprindelse.

Arealanvendelsen i form af afgræsning og fraværet af bebyggelse og bevoksning er i høj grad påvirket af terrænet og geologiens historie. Den bugtede fjordkystlinje danner derved en sammenhæng mellem de geologiske og de kulturbetingede karaktertræk.

Karakteristisk

K02-2: Nordlige del af Madum Ådal

Den nordlige del af Madum Ådal nær kommunegrænsen er vurderet karakteristisk. De bærende karaktertræk er fortsat tydelige, men den rumlige og visuelle oplevelse af området svækkes af dyrkede marker og tekniske anlæg i form af vindmøller.

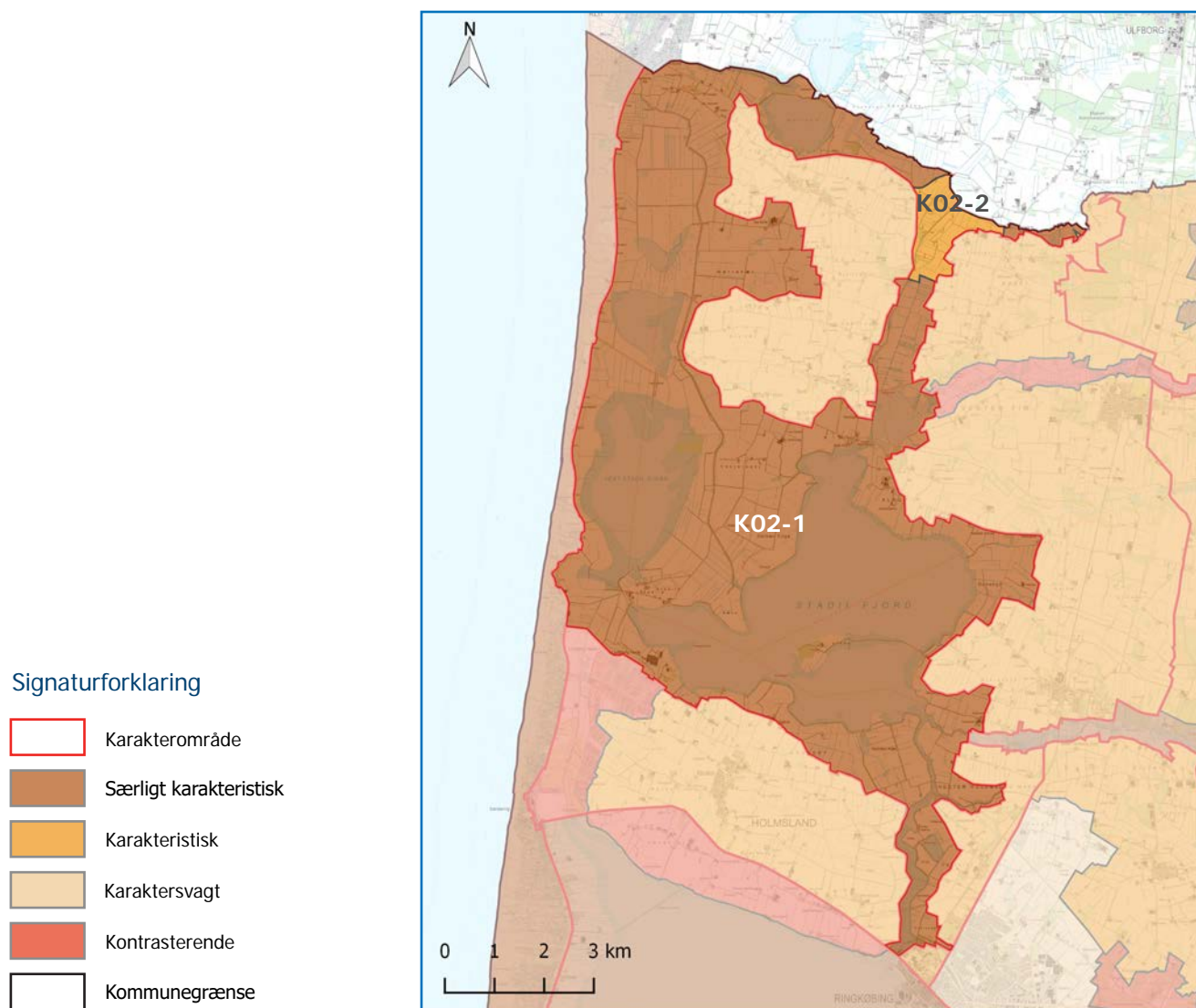
Forbindelsen mellem områdets fjorde er mindre tydeligt her, da de tilstødende engarealer til Madum Å er reduceret, bevokset og åen udrettet.

Samspillet mellem de

kulturbetingede og de geologiske karaktertræk er svækket af de dyrkede marker og mange drækanaler.

Fjordene udgør en stor del af landskabsområdet og er særligt karakteristisk. Stadil Fjord ses her med vindmøllegrupperne ved Rindum Enge og Vognkær i baggrunden.

Landskabskarakterens tilstand

Vurderingsparametre

- De kulturbetingede karaktertræks intakthed i forhold til landskabskarakterens oprindelse.
- Vedligeholdelsesmæssig tilstand af de bærende karaktertræk.
- Graden af visuel påvirkning.

God tilstand

T02-1: Den centrale og nordvestlige del

I størstedelen af områderne, der er vurderet særlig karakteristiske, vurderes intaktheden af de bærende karaktertræk at være *god*. Området har været under flere kulturbetingede processer, men også geologiske processer. En del af landskabsområdet har den kulturbetingede oprindelse i afvandingen, mens en anden del er blevet naturgenoprettet og hævet vandstand. Intaktheden i forhold til disse forskellige kulturbetingede oprindelser er begge *gode*.

Den vedligeholdelsesmæssige tilstand vurderes generelt *god*. De geologiske karaktertræk er stadig intakte i form af enge og vådområder, som ikke er tilvokset af krat eller omfatter bebyggelse.

Landskabet vurderes generelt *moderat* påvirket af tekniske

anlæg. I hovedparten af området præges landskabsbilledet af vindmøller, der står i de omkringliggende landskabsområder (se billede på højre side). Set mod nord indgår tekniske anlæg i *mindre* grad i landskabsbilledet.

Dårlig tilstand

T02-2: Vonå

Intaktheden af de kulturbetingede karaktertræk er i hovedparten af Vonå vurderet *dårlig* til *middel*. Oprindelsen er

sløret af krat og sivbevoksning, og dyrkede marker ligger ned til vandløbskanten. Kun åen har stadig sit oprindelige forløb (se billede på denne side).

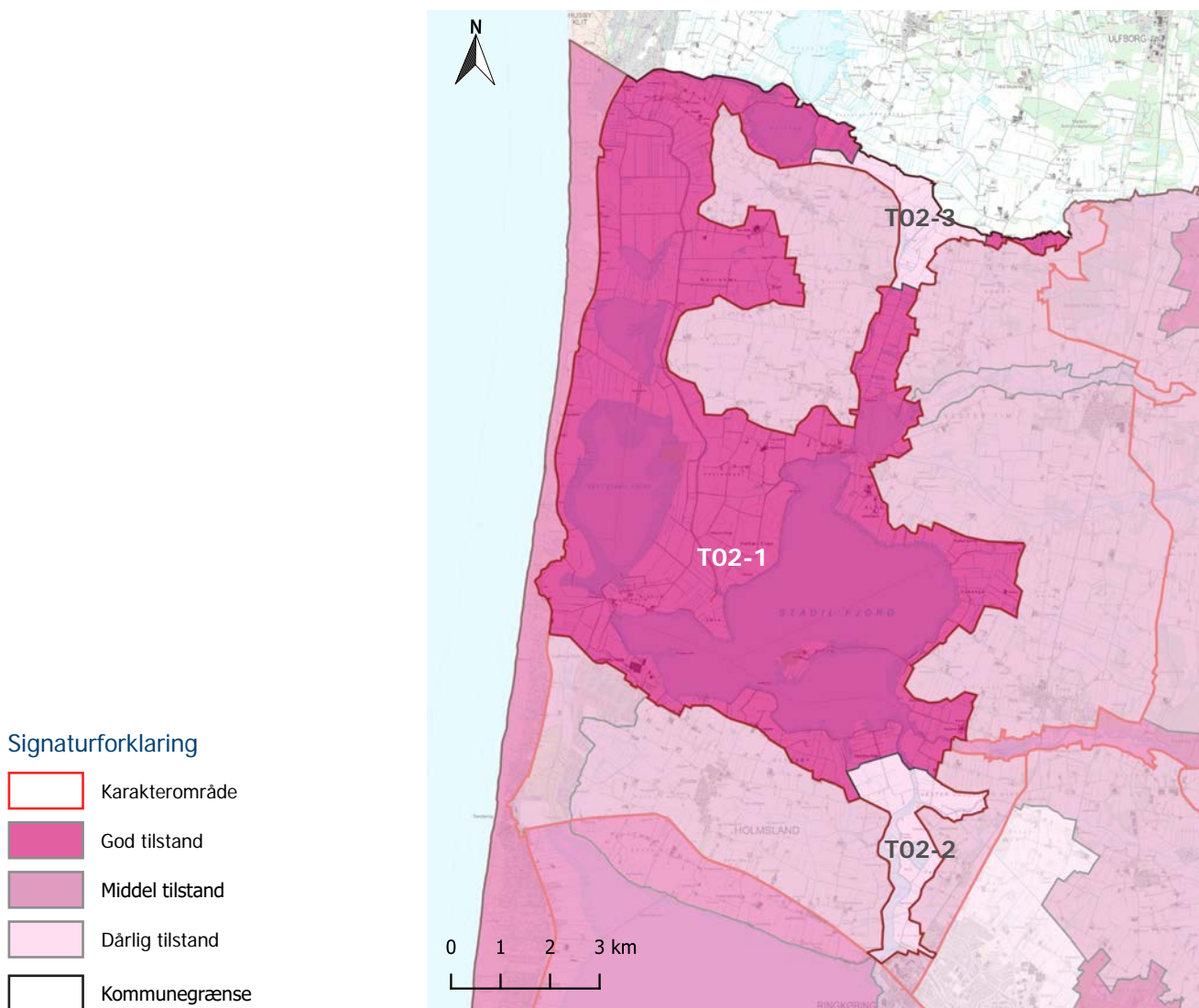
Den vedligeholdelsesmæssige tilstand vurderes ligeledes *dårlig* til *middel*, da de bærende karaktertræk er svækkede. De geologiske karaktertræks vedligeholdelsesmæssige tilstand er svækket som lavbundsområde, da lavbundsområderne er

I den sydlige del af området ved Vonå er der flere tekniske anlæg og dyrkede marker helt ned til åen, som svækker tilstanden af området.

Den visuelle påvirkning er i store dele af landskabsområdet moderat. Her fra Spangvig Bro mod sydøst ses vindmøllerne ved Tim.

I landskabet omkring Madum Å er landskabet præget af afgæssede marker, småbevoksninger, hvor Vedersø danner rammen for landskabsbilledet i baggrunden.

opdyrkede og afvandede.

Denne del af landskabsområdet er i højere grad end det øvrige landskabsområde påvirket af tekniske anlæg, da der både er visuel påvirkning fra vindmøller i selve området samt tekniske anlæg fra Ringkøbing. Vindmøllegrupperne ved Rindum Enge og Vognkær opleves især ved Vonå, og området er også præget af de større veje Vestre Ringvej og Søndervigvej og flere højspændingsledninger, der løber på tværs af åen. De tekniske anlæg skaber en moderat til væsentlig visuel påvirkning på området omkring Vonå.

T02-3: Nordlige del af Madum Å
Den nordlige del af Madum Å og de tilstødende lavbundsområder er vurderet at have en dårlig til middel intakthed af de kulturbetingede karaktertræk. Landskabskarakterens oprindelse som afgæsset eng er sløret af tilgroning og dræning (se

billede på denne side).

Den vedligeholdelsesmæssige tilstand af de bærende karaktertræk vurderes *dårlig*. De geologiske karaktertræk er i dag i *dårlig* vedligeholdelsesmæssig tilstand, da området i høj grad fremstod som lavbundsområde eller vandflade inden afvanding og udretning af åen.

Landskabsområdet er påvirket af vindmøllerne ved Vedersø Kær samt enkelte husstandsvindmøller. De tekniske anlæg skaber en væsentlig visuel påvirkning (se billede på denne side).

Lavbundsarealerne er også flere steder præget af krat og lav bevoksning, som er tilknyttet fjordlandskabet og kanaler som her ved Alrum Bro nær Stadil Kirkeby.

Landskabskarakterens oplevelsesmuligheder

Oplevelsesparametre

- Stedbunden: Oplevelsen knytter sig til et afgrænset landskab.
- Udsigt: Områder præget af udsigter ud over det sædvanlige.
- Enkeltelement: Oplevelsen består af et element i landskabet.
- Udsigtspunkt: Punkter med en særlig udsigtsmulighed.

Oplevelsen har typisk reference til landskabets geologiske eller kulturhistoriske fortælling eller særlige naturindhold.

Stedbunden

V02-1: Fjordlandskabet

Fjordlandskabet og de tilknyttede lavbundsområder giver landskabet en *særlig karakter og oplevelsesværdi*. Oplevelsen er både knyttet til de geologiske karaktertræk og de kulturbetingede oplevelser.

De geologiske karaktertræk som tidligere åben kyst og tilknytning til små bakkeøer samt den lave vandstand og engarealer, skaber den samlede særlige oplevelse af fjordlandskabet.

De kulturbetingede oplevelser er tilknyttet den tidligere afvanding samt den nyere tids naturgenopretning af vådområder. Afvandingen fandt sted allerede i 1860'erne og blev intensiveret i 1950'erne. Afvandingen er stadig synlig, da pumpehuse stadig er tilstede og aktive (se billede på denne side). I 1990'erne blev dele af fjordlandskabets vådområder

genoprettet ved at hæve vandstanden. Naturgenopretningen har skabt en *særlig oplevelsesværdi* for området (se billede på højre side).

Landskabsoplevelsen er også tilknyttet de store vandflader med vide udsigter. Udsigterne over vandfladen er forstærket af de afgræssede enge med sparsom bevoksning, da fladen fortsætter over disse.

Landskabsområdets oplevelsesværdi understreges af rekreative ruter samt markerede fugletårne.

Særlige udsigter

V02-2: Vest Stadil og Stadil fjerde

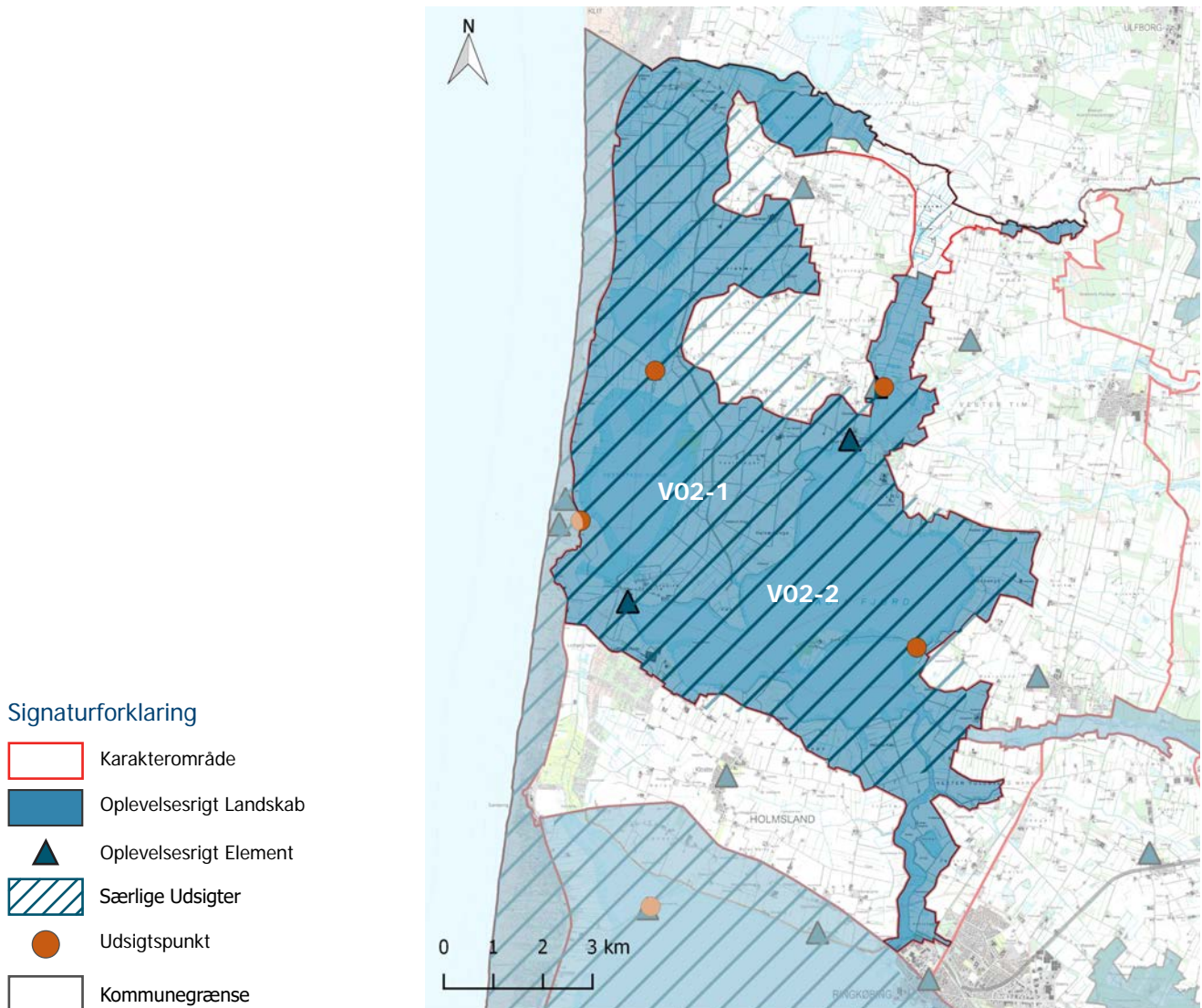
I det kystnære landskab omkring fjordene har landskabet særlige udsigter på tværs af fjorderne. Afstanden til de modstående fjordkyster varierer, men mod vest er der udsigter til Vestkystens klitlandskab.

Pumpehuse er aktive flere steder i landskabsområdet og regulerer vandstanden i fjordlandskabet og de tilstødende lavbundsarealer. Her ses pumpehuset ved Spangvig Bro, der pumper vandet fra Madum Å's lavbundsområder.

Som en del af naturgenopretningsprojektet er en større del af fjordlandskabet beskyttet og er et populært område for fuglekiggeri. Her ved Bjerg-Thomsens jagthytte er det muligt at se mange fuglearter og opleve den kulturhistoriske fortælling ved den gamle jagthytte.

Fra Hindø Bro er der vide udsigter mod vest, hvor klitter rejser sig og danner en ramme til fjordlandskabet.

Fjorden er derfor særligt rammet ind mod vest, mens udsigterne mod de øvrige kyster har en blødere overgang til de andre landskaber.

Enkeltelementer

Kirkerne

Kirkerne i landskabet repræsenterer kulturhistoriske elementer, som stadig er en særlig del af landskabet. Stadil Kirke er synlig fra en stor del af fjordlandskabet. Kirken ligger forholdsvis højt i terrænet ved den nordlige spids af Stadil Fjord og er også synlig fra den nordlige del af landskabet. Kirken virker derfor som et orienteringspunkt i landskabet.

Få kirker i de omkringliggende landskaber er synlige fra fjordlandskabet. Vedersø Kirke i landbrugslandskabet kan ses fra den vestlige del af fjordlandskabet.

Sømærkerne

Mod vest rejser klitterne sig og

markerer overgangen mellem fjordlandskabet og klitlandskabet. Sømærkerne er placeret på toppunkterne i klitterne, så de kan ses fra Vesterhavet. De indgår også som en betydelig oplevelse i fjordlandskabet. Sømærkerne er synlige over de store lavbundsflader fra øst og er særlige orienteringspunkter i landskabet (se billede på denne side).

Pumpehusene

Pumpehusene er stadig en aktiv del af fjordlandskabet og regulerer vandstanden. Ét af pumpehusene ligger i den sydligste del af Vest Stadil Fjord ved Stadilø og pumper vand ud i Stadil Fjord. Et andet pumpehus ligger ved Spangvig Bro og Madum Å (se billede s. 76).

Udsigtspunkter

Bjerg-Thomsens jagthytte

Bjerg-Thomsens jagthytte, der ligger ved Hjelmbakker på Skelmosevej, er et udsigtspunkt,

hvorfra der er vid udsigt over Vest Stadil Fjord både mod nord og syd.

Mod nord er der udsigter over det lavvandede fjordområde, som også er et mekka for mange fuglearter.

Mod nordøst er fodertårnet i Vedersø synligt over hegnsstrukturerne.

Mod vest rejser klitterne sig i landskabet og forløber hele vejen mod syd, hvor Vest Stadil Fjord spreder sig. Udsigten over Vest Stadil Fjord med klitterne mod Vesterhavet giver et godt billede af landskabets bærende karakter.

Bro til Hindø

Vest for Hee fører en bro til en ø i Stadil Fjord, Hindø. Broen gør det muligt at se på tværs af Stadil Fjords store vandflade. Mod nord strækker udsigten sig til Stadil Kirke, og mod sydvest

Hindø Bro forbinder Stadil Fjordlandskab med Hindø, hvor der findes vide udsigter over Stadil Fjord.

er Holmslands landbrugslandskab en del af udsigten. Mod vest danner klitterne en baggrund for udsigten, hvor sømærkerne også er synlige. (Se billede øverst på denne side)

Spangvig Bro

Ved Spangvig Bro åbner landskabet sig op mod fjorden mod et lavbundsområde, som har et rigt fugleliv. Herfra er det også muligt at opleve et pumpehus og Stadil Kirke.

Sidselsbjerg

Fra Sidselsbjerg er der vide udsigter over Vest Stadil Fjord samt klitterne nord og syd (se billede nederst på denne side).

Fra klitterne i vest er det især muligt at opleve det særlige landskab, som Vest Stadil Fjord og Stadil Fjord tilbyder. Vest Stadil Fjord og de tilknyttede afgræssede lavbundsområder skaber tilsammen en særlig oplevelsesværdi, som ses her fra Sidselsbjerg.

Landskabskarakterens sårbarhed

Vurderede emner

- Landskabskarakteren
- Skovrejsning
- Landbrugsbyggeri/stort byggeri i det åbne land
- Byrand
- Tekniske anlæg

Landskabskarakteren

Landskabskarakteren vurderes generelt sårbart overfor ændringer i landskabets bærende karaktertræk. Selv små ændringer kan have stor betydning.

Landskabskarakteren er defineret af de store åbne flader med eng, græsmarker og fjorde. Det er især i høj grad denne naturprægede og enkle karakter, der bør værnes om. Her er fortællingen om afvandingen og naturgenopretning tydelig, og landskabsområdet har generelt *en særlig oplevelsesværdi*.

Skovrejsning

Landskabet er generelt sårbart over for skovrejsning, da skov eller anden bevoksning ikke er en del af landskabskarakteren. Selv små områder med skovrejsning vil medføre en markant ændring af landskabets helt åbne karakter.

Der findes få steder med

bevoksning i overgangen mellem fjordlandskabet og det omgivende landbrugslandskab, hvilket forstærker synligheden af den rumlige og visuelle overgang mellem landskabsområderne. Langt de fleste steder er der dog en åben overgang mellem landskaberne, som vurderes at være karaktergivende for området. Derfor vurderes landskabet også sårbart over for skovrejsning eller anden

Den sparsomme bebyggelse er overvejende skjult i landskabet, som her mellem Vest Stadil og Stadil fjorde.

bevoksning i overgangen mellem landskabsområderne.

Landbrugsbyggeri/stort byggeri i det åbne land

Landskabet er generelt sårbart overfor landbrugsbyggeri, da stort byggeri og anden bebyggelse ikke er en del af landskabskarakteren. Der bør derfor værnes om landskabets ubebyggede karakter.

Landskabets eksisterende byggeri ligger i tilknytning til anden bebyggelse og/eller i overgangen til landbrugslandskabet. Det er derfor vigtigt, at nyt byggeri placeres i tilknytning til eksisterende bebyggelse, og at den samlede bygningsmasse fremstår ensartet og harmonisk i landskabet. Dette er især vigtigt, da byggeriet kan påvirke udsigterne på tværs af landskabet.

De visuelle landskabskvaliteter er særligt sårbare over for stort og markant byggeri ikke kun i

Landskabet er især påvirket af tekniske anlæg fra de omgivende landskabsområder, hvor særligt vindmøller præger landskabsbilledet. Nye tekniske anlæg i eller omkring området kan have en kumulativ effekt.

fjordlandskabet, men også i de omgivende landskabsområder. De omgivende landskabsområder hæver sig svagt i landskabet og er med sparsom bevoksning. Derfor vil stort byggeri være særligt markant fra det flade fjordlandskab og påvirke den visuelle oplevelse i landskabet.

Byrand

Der ligger ingen landsbyer eller byer indenfor landskabsområdet, men flere landsbyer ligger tilstødende *Stadil Fjordlandskab* i andre landskabsområder og indgår dermed i udsigterne og oplevelsen af dette landskabsområde.

Landskabskarakteren kan være sårbar over for byudvikling eller ændringer i disse landsbyer, hvis der ikke tages hensyn til fjordlandskabet.

Det er væsentligt, at ny eller ombygget bebyggelse i byranden ikke virker markant i

fjordlandskabet, og at byen fremstår harmonisk i forhold til byens udtryk set fra landskabet. Dette er også beskrevet for de specifikke tilstødende landskabsområder.

Tekniske anlæg

Landskabsområdet er vurderet sårbart over for alle former for nye tekniske anlæg. Tekniske anlæg vurderes at være i konflikt med landskabets naturprægede karakter og de særlige udsigter, som er centrale i landskabsområdet karakter og oplevelsesværdi.

Landskabet er i dag visuelt præget af tekniske anlæg stående i de omgivende landskabsområder. Især vindmøller er en del af landskabsbilledet. Nye tekniske anlæg både i dette landskabsområde og de omgivende landskabsområder kan derfor medføre en betydelig merpåvirkning. Der bør værnes om, at landskabet i og omkring

fjordlandskabet generelt ikke tilføres tekniske anlæg, der forringer de *særlige udsigter* eller bidrager til den tekniske prægning af landskabet.

Der bør desuden være opmærksomhed på, at også mindre tekniske anlæg som eksempelvis husstandsvindmøller kan medvirke til en betydelig merpåvirkning, selv om der ikke er tale om store anlæg. Vindmøller i stort antal og/eller forskellig størrelse kan medføre en kompleks teknisk påvirkning af landskabet, der påvirker landskabets *særlige oplevelsesværdi* og *særlige karakter*. Derfor vurderes landskabet også sårbart over for selv små eller middelstore tekniske anlæg.

Samlet vurdering

Mål for landskabets karakter

Målsætningen af landskabets karakter

- er udtryk for en sammenvejning af de gennemførte vurderinger.
- peger på, om landskabets karakter bør vedligeholdes, beskyttes, ændres og/eller forbedres for at opretholde landskabets kvaliteter, herunder særlige karaktertræk og oplevelsesværdier.

Mål: Beskyt landskabskarakter

M02-1: De oplevelsesrige landskaber

De *oplevelsesrige landskaber* har fået målsætningen *beskyt*. Landskaberne fremstår *særligt karakteristiske* og rummer *særlige landskabelige oplevelsesværdier*.

Målsætningen betyder, at der kun bør ske ændringer/tiltag i området, der medvirker til at beskytte eller styrke både de geologiske og kulturbetingede karaktertræk. Dette gælder særligt for de karaktertræk, som naturgenopretningen har skabt. Målsætningen betyder også, at der bør lægges vægt på, at landskabet i mindst muligt omfang tilføres visuel påvirkning både i og uden for området.

Mål: Beskyt og forbedr landskabskarakter

M02-2: Vonå

Vonå er vurderet *særligt karakteristisk*, da den danner en

geologisk forbindelse mellem Ringkøbing Fjord og Stadil Fjord. Forbindelsen skal der værnes om, og landskabsområdet har derfor fået målsætningen *beskyt*. Området er dog også vurderet i *dårlig tilstand*, da den oprindelige lavbundskarakter med eng i dag er sløret af opdyrkning og bevoksning samt påvirket af tekniske anlæg. Landskabet har derfor også fået målsætningen *forbedr*.

Målsætningen betyder, at ændringer i området kun bør ske, hvis de medvirker til at styrke landskabets særligt karaktergivende elementer og medvirker til at forbedre landskabskarakterens tilstand. Særlig opmærksomhed bør være på at styrke lavbundskarakteren og en synlig sammenhæng mellem de to fjorde.

Mål: Vedligehold og forbedr landskabskarakter

M02-3: Madum Ådal

Madum Ådal er vurderet *karakteristisk*, da området i højere grad end det øvrige landskabsområde er reguleret, hvilket har svækket lavbundskarakteren. Området har derfor fået målsætningen *vedligehold*. Området er vurderet i *dårlig tilstand*, da det oprindelige karaktertræk som eng i dag er sløret af dræning og bevoksning. Samtidig er graden af visuel påvirkning høj på grund af tekniske anlæg. Området har derfor også fået målsætningen *forbedr*.

Målsætningen betyder, at der kan ske ændringer i landskabet, men at det bør ske med hensyn til landskabsområdets karakter. Ændringer bør ligeledes ske, så den naturlige lavbundskarakter og anvendelse som eng styrkes, og landskabskarakterens tilstand forbedres.

Mål: Beskyt udsigt

M02-4: Særlige udsigter

H o v e d p a r t e n a f

Afgræssede enge og lavbunde præger særligt landskabet, som tidligere har været afvandet og opdyrket.

landskabsområdet har *særlige udsigter* på tværs af fjorden og lavbundsområder, og samspillet med landskabet på modstående fjordkyster er også en del af de *særlige udsigter*. Udsigterne har fået målsætningen *beskyt*.

Beskyttelsesmålsætningen betyder, at der ikke bør ske ændringer, der begrænser eller forringer udsigterne eller udsigtsmulighederne.

Signaturforklaring

- Karakterområde
- Beskyt udsigt
- Beskyt karakter
- Beskyt og forbedr karakter
- Vedligehold karakter
- Vedligehold og forbedr karakter
- Ændr karakter
- Kommunegrænse

